

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE.....	5	
ABREVIERI / ACRONIME	7	
CAPITOLUL I		
CONSIDERAȚII TEORETICE PRIVIND APARIȚIA ȘI		
EVOLUȚIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE.....		11
Secțiunea I. Contextul apariției Comunităților Europene	11	
Secțiunea a II-a. Constituirea Comunităților Europene	16	
1. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului		
(CECO).....	16	
2. Comunitatea Economică Europeană (CEE) și		
Comunitatea Europeană a Energiei Atomice		
(CEEA/Euratom).....	19	
3. Instituțiile Comunităților Europene.....	20	
Secțiunea a III-a. Dezvoltarea construcției		
comunitare/unionale	23	
1. Dimensiunea calitativă (perfecționarea instituțiilor		
comunitare/unionale și a construcției comunitare/unionale,		
în mod implicit).....	24	
A. Crize și eșecuri	24	
B. Reflecții cu privire la modalitățile de depășire a		
crizelor și eșecurilor	33	
C. Texte de drept pozitiv, de natură să revizuiască sau		
să dezvolte prevederile inițiale ale Tratatelor de		
instituire a Comunităților Europene.....	35	
2. Dimensiunea cantitativă – extinderea Comunităților		
Europene/Uniunii Europene	35	
CAPITOLUL II		
PRINCIPALELE TRATATE ALE COMUNITĂȚILOR		
EUROPENE ȘI ALE UNIUNII EUROPENE.....		39
Secțiunea I. Tratatul de la Paris de instituire a CECO - 1951	39	
(intrat în vigoare în anul 1952)	39	
1. Superioritatea instituțiilor	41	
2. Independența instituțiilor	42	
3. Colaborarea între instituții	42	

4. Egalitatea între state (din punct de vedere economic).....	43
Secțiunea a II-a. Tratatul de la Roma de instituire a CEE, pe de o parte, și a CEEA/Euratom, pe de altă parte – 1957 (intrate în vigoare în anul 1958)	43
1. Tratatul de la Roma de instituire a CEE (TCEE).....	44
2. Tratatul de la Roma de instituire a CEEA/Euratom (TCEEA/TEuratom).....	47
Secțiunea a III-a. Tratatul de la Bruxelles – 1965 (intrat în vigoare în anul 1967).....	47
Secțiunea a IV-a. Acordul Schengen – 1985 (intrat în vigoare în anul 1995).....	50
Secțiunea a V-a. Actul Unic European (AUE) – 1986 (intrat în vigoare în anul 1987).....	65
Secțiunea a VI-a. Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană (TUE) – 1992 (intrat în vigoare în anul 1993).....	68
Secțiunea a VII-a. Tratatul de la Amsterdam – 1997 (intrat în vigoare în anul 1999).....	71
1. Modificările aduse Tratatului de la Maastricht.....	74
2. Modificările aduse de Tratatul de la Amsterdam Tratatului de instituire a Comunității Europene.....	80
Secțiunea a VIII-a. Tratatul de la Nisa – 2001 (intrat în vigoare în anul 2003).....	82
Secțiunea a IX-a. Tratatul de la Lisabona – 2007 (intrat în vigoare în anul 2009).....	88
Secțiunea a X-a. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.....	92
1. Aspecte generale.....	92
2. Conținutul Cartei.....	95
3. Declarațiile statelor membre cu privire la Carta Drepturilor Fundamentale.....	103

CAPITOLUL III

INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE	105
Secțiunea I. Considerații introductive	105
1. Delimitări conceptuale	105
2. Principiile care guvernează activitatea instituțiilor Uniunii Europene	107
Secțiunea a II-a. Parlamentul European	108
1. Alegerea membrilor	109
2. Mandatul și statutul membrilor	117

3. Organizare	122
4. Funcționare	130
5. Atribuții.....	131
Secțiunea a III-a. Consiliul European	133
1. Componentă	134
2. Funcționare.....	136
3. Atribuții.....	141
Secțiunea a IV-a. Consiliul	142
1. Delimitări conceptuale	142
2. Componentă	144
3. Funcționare.....	145
4. Organizare	159
5. Atribuții	163
Secțiunea a V-a. Comisia Europeană	164
1. Componenta și statutul membrilor.....	164
2. Organizare	168
3. Funcționare.....	173
4. Atribuții	174
Secțiunea a VI-a. Curtea de Justiție a Uniunii Europene.....	175
1. Curtea de Justiție	176
A. Structura și statutul membrilor.....	176
B. Organizare și funcționare	178
C. Competențe (ratione materiae și ratione personae)	181
2. Tribunalul	183
A. Structura și statutul membrilor.....	183
B. Organizare și funcționare	185
C. Competențe (ratione materiae și ratione personae)	189
3. Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene (Tribunal specializat)	190
Secțiunea a VII-a. Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene	192
1. Procedura în fața Curții de Justiție	192
A. Faza scrisă	193
B. Faza orală.....	196
C. Hotărârea Curții	198
D. Procedurile derogatorii	200
E. Procedurile speciale	201
F. Calculul termenelor	203
G. Regimul lingvistic	204
2. Procedura în fața Tribunalului	205

A. Faza scrisă	205
B. Faza orală.....	208
C. Hotărârea Tribunalului.....	209
D. Calculul termenelor	211
E. Regimul lingvistic.....	211
Secțiunea a VIII-a. Banca Centrală Europeană (BCE).....	213
1. Organe de decizie	214
2. Organizare	216
3. Instrumente juridice	217
4. Atribuții	218
Secțiunea a IX-a. Curtea de Conturi	218
1. Componenta și statutul membrilor	219
2. Organizare	221
3. Funcționare	222
4. Atribuții	223
Secțiunea a X-a. Organele consultative ale Uniunii Europene	224
1. Comitetul Economic și Social (CES)	224
A. Componentă	224
B. Organizare.....	225
C. Funcționare	228
D. Atribuții	229
2. Comitetul Regiunilor.....	230
A. Componentă	230
B. Organizare.....	231
C. Funcționare	234
D. Atribuții	235
3. Banca Europeană de Investiții (BEI)	235
A. Componentă	236
B. Organizare.....	236
C. Funcționare	238
D. Atribuții	239
Secțiunea a XI-a. Organismele, oficiile, agențiile și serviciile interinstituționale ale Uniunii Europene	240
CAPITOLUL IV	
ORDINEA JURIDICĂ A UNIUNII EUROPENE.....	248
Secțiunea I. Prezentare generală.....	248
Secțiunea a II-a. Dreptul primar	251
1. Tratatul de instituire a Comunităților Europene, respectiv a Uniunii Europene	251

2. Tratatul modificatoare	252
Secțiunea a III-a. Dreptul derivat.....	255
1. Regulamentul	255
2. Directiva.....	258
3. Decizia	260
4. Recomandarea și avizul.....	261
5. Adoptarea actelor juridice legislative ale Uniunii Europene	261
A. Procedura legislativă ordinară.....	261
B. Procedura legislativă specială.....	264
Secțiunea a IV-a. Normele care provin din angajamentele externe ale Comunităților/Uniunii Europene.....	264
1. Acordurile încheiate de Comunități sau Uniune cu statele terțe ori cu organizațiile internaționale	264
2. Actele unilaterale adoptate de organele înființate prin acordurile externe ale Comunităților/Uniunii	265
3. Unele Tratatul încheiate de statele membre ale Comunităților cu state terțe, anterior constituirii acestora	265
Secțiunea a V-a. Izvoarele complementare	267
1. Convențiile	267
2. Deciziile și acordurile convenite prin reprezentanții guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului	268
3. Declarațiile, rezoluțiile și luările de poziție relative ale Comunităților Europene/Uniunii, care sunt adoptate de comun acord de statele membre.....	268
Secțiunea a VI-a. Izvoarele nescrise ale dreptului Uniunii Europene.....	270
Secțiunea a VII-a. Aplicabilitatea/aplicarea dreptului Uniunii Europene în dreptul intern al statelor membre	271
1. Aplicabilitatea/aplicarea imediată	271
2. Aplicabilitatea/aplicarea directă	272
3. Aplicabilitatea/aplicarea prioritară	274

CAPITOLUL V

STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE.....	275
1. Republica Austria	275
2. Regatul Belgiei	276
3. Republica Bulgaria	277
4. Republica Cipru	278
5. Republica Croația	279
6. Regatul Danemarcei.....	281

7. Republica Estonia.....	281
8. Republica Finlanda.....	282
9. Republica Franceză.....	283
10. Republica Federală Germania.....	284
11. Republica Elenă.....	285
12. Irlanda.....	286
13. Republica Italiană.....	286
14. Republica Letonia.....	287
15. Republica Lituania.....	288
16. Marele Ducat al Luxemburgului.....	289
17. Republica Malta.....	290
18. Republica Polonia.....	291
19. Republica Portugheză.....	292
20. Republica Cehă.....	293
21. România.....	293
22. Republica Slovacă.....	300
23. Republica Slovenia.....	300
24. Regatul Spaniei.....	301
25. Regatul Suediei.....	302
27. Republica Ungaria.....	304
28. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.....	310

CAPITOLUL VI

STATELE CANDIDATE ȘI POTENȚIAL CANDIDATE LA

ADERARE.....	312
Secțiunea I. De la cooperare la aderare.....	312
1. Acordurile europene, acordurile de asociere și acordurile de stabilizare și asociere.....	312
A. Acordurile de asociere.....	313
B. Acordurile europene.....	314
C. Acordurile de stabilizare și asociere.....	314
2. Cererile de aderare.....	315
3. Criteriile de aderare.....	315
4. Extinderea Uniunii Europene către Europa Centrală și de Est.....	316
A. Agenda 2000.....	316
B. Procesul de extindere.....	317
5. Extinderea către Balcanii de Vest.....	318
Secțiunea a II-a. Statele candidate la aderare.....	319
1. Republica Albania.....	319

2. Bosnia și Herțegovina	320
3. Georgia	321
4. Republica Moldova	322
5. Republica Muntenegru	323
6. Republica Serbia	324
7. Republica Macedonia de Nord	325
8. Republica Turcia	326
9. Ucraina	328
10. Republica Islanda	330
Secțiunea a III-a. State potențial candidate	331
1. Kosovo	331

CAPITOLUL VII

TRATATUL DE ADERARE A ROMÂNIEI LA UE	332
Secțiunea I. Conținutul Tratatului	332
Secțiunea a II-a. Efectele semnării Tratatului de aderare	339
Secțiunea a III-a. Ratificarea Tratatului de aderare	340
Secțiunea a IV-a. Acțiunea pentru neîndeplinirea obligațiilor de stat membru – consecință a efectelor Tratatului de aderare ...	341
1. Noțiune	341
2. Cauzele declanșării procedurii pentru constatarea încălcării obligațiilor din Tratat, de către statele membre	343
3. Modalitățile de declanșare a procedurii pentru constatarea încălcării obligațiilor din Tratat, de către statele membre	347
4. Efectele hotărârii Curții de Justiție	350

CAPITOLUL VIII

UNIUNEA EUROPEANĂ – COMPETENȚELE EXERCITATE ÎNTR-UN SPAȚIU DE LIBERTATE, SECURITATE ȘI JUSTIȚIE	351
Secțiunea I. Personalitatea juridică a Uniunii Europene	351
Secțiunea a II-a. Competențele Uniunii Europene	352
Secțiunea a III-a. Uniunea Europeană – spațiu de libertate, securitate și justiție	359
1. Aspecte generale	359
2. Politicile privind controlul la frontiere, dreptul de azil și imigrarea	363
3. Cooperarea judiciară în materie civilă	366
A. Aspecte generale	366
B. Actele juridice ale Uniunii Europene – veritabile	

instrumente pentru cooperarea judiciară a statelor în materie civilă	368
4. Cooperarea judiciară în materie penală	375
A. Aspecte generale	375
B. Principalele „norme minime” adoptate în materia cooperării judiciare penale	380
C. Normele minime ale Uniunii Europene având drept obiect definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în unele domenii ale criminalității.....	385
5. Cooperarea polițienească	390
ANEXE	392
<i>Anexa nr. 1</i> DECLARAȚIA LUI ROBERT SCHUMAN - 9 MAI 1950 -	392
<i>Anexa nr. 2</i> CONSTRUCȚIA UNIUNII EUROPENE, ÎN ORDINE CRONOLOGICĂ.....	395
<i>Anexa nr. 3</i> TRATATUL PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ (versiune consolidată) (Extrase).....	429
<i>Anexa nr. 4</i> TRATATUL PRIVIND FUNCȚIONAREA UNIUNII EUROPENE (versiune consolidată) (Extrase)	437
<i>Anexa nr. 5</i> ACORDUL EUROPEAN INSTITUIND O ASOCIERE ÎNTRE ROMÂNIA, PE DE O PARTE, ȘI COMUNITĂȚILE EUROPENE ȘI STATELE MĂMBRE ALE ACESTORA, PE DE ALTĂ PARȚE (Extrase)	444
<i>Anexa nr. 6</i> TRATATUL DE ADERARE A REPUBLICII BULGARIA ȘI A ROMÂNIEI LA UE (Extrase).....	464
<i>Anexa nr. 7</i> LISTA DISPOZIȚIILOR ACQUIS-ULUI SCHENGEN, ASTFEL CUM ESTE ACESTA INTEGRAT ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE, ȘI ALE ACTELOR ADOPTATE ÎN TEMEIUL ACESTUIA SAU CONEXE ACESTUIA, CARE URMEAZĂ SĂ DEVINĂ OBLIGATORII ȘI APLICABILE PE TERITORIUL NOILOR STATE MĂMBRE DE LA DATA ADERĂRII [menționată la art. 4 alin. (1) din Protocol].....	473

<i>Anexa nr. 8</i>	
PERIOADE DE TRANZIȚIE ȘI DEROGĂRI OBȚINUTE DE ROMÂNIA.....	486
<i>Anexa nr. 9</i>	
LEGEA NR. 309/2004 PRIVIND LIBERA CIRCULAȚIE PE TERITORIUL ROMÂNIEI A CETĂȚENILOR STATELOR MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE ȘI SPAȚIULUI ECONOMIC EUROPEAN (extrase).....	494
<i>Anexa nr. 10</i>	
CODUL BUNEI CONDUITE ADMINISTRATIVE PENTRU PERSONALUL COMISIEI EUROPENE ÎN RELAȚIILE CU PUBLICUL.....	497
<i>Anexa nr. 11</i>	
BIBLIOGRAFIE SUPLIMENTARĂ.....	503
LISTĂ BIBLIOGRAFICĂ.....	517

Capitolul I

CONSIDERAȚII TEORETICE PRIVIND APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Secțiunea I

Contextul apariției Comunităților Europene

„Multă vreme, ideea de uniune a Europei s-a confundat cu cea de organizare a lumii”². În acest sens, la 1 mai 1930, apare „necesitatea unui pact de ordin general, oricât de elementar ar fi acesta, pentru a afirma principiile uniunii morale europene și pentru a consacra solemn evidența solidarității instituite între statele europene”, după cum face vorbire *Memorandumul lui Alexis Leger privind organizarea unui regim de Uniune Federală Europeană*³.

Analizată din perspectiva apariției, în timp, a ideii de unitate în spațiul european, este imposibil să nu observăm faptul că aceasta este plasată în mod diferit de către juriști, economiști, filosofi, sociologi, politologi și, nu în ultimul rând, de către istorici, istorici care nici ei nu sunt unanimi cu privire la originile unei astfel de idei, respectiv a unui astfel de demers. Fiind vorba despre dimensiunea istorică a Uniunii Europene, nu-i putem ignora chiar pe istoricii care vorbesc despre ideea de unitate la nivel european încă din Antichitate, ori identifică unele evenimente care au avut loc în acest spațiu cu începuturile unei astfel de integrări sau o deplasează către prima jumătate a secolului al XX-lea⁴.

² Charles Zorgbibe, *Construcția Europeană. Trecut, prezent, viitor*, Editura Trei, București, 1998, pag. 5.

³ *Ibidem*, pag. 11.

⁴ În acest sens, Stelian Scăunaș, *Aspecte istorice ale civilizației europene ca premise ale ideii de unitate europeană*, în *Analele Universității Româno-Germane din Sibiu*, nr. 3/2004: „Spațiul european, leagăn al uneia din marile civilizații ale lumii, s-a confruntat cu ideea de unitate chiar din perioada antichității, când Roma, prin campaniile sale militare,

Rațiunea unei astfel de cercetări atât de profunde se găsește în faptul că, independent de voința, pe care în mod individual ne-o exprimăm, suntem contemporanii punerii în aplicare a unei idei de foarte multă vreme apărute, iar nevoia de cunoaștere este cu atât mai mare cu cât prezența noastră în marea familie numită Uniunea Europeană este o realitate de la 1 ianuarie 2007, în același sens, parafrazând cotidianul belgian „*Le soir*”, numărul apărut în data de 30 aprilie 2004, la „1 ianuarie 2007 vom fi 27!”⁵. Începând cu această dată, potrivit calendarului comun stabilit, țara noastră se numără printre statele membre ale Uniunii Europene – forma cea mai avansată a construcției europene, construcție care a apărut din dorința oamenilor politici, vizionarii Jean Monnet, Robert Schuman⁶, Konrad Adenauer (pentru a-i aminti numai pe unii dintre ei), a căror dorință a fost aceea de a păstra pacea în Europa și de a asigura prosperitatea economică.

Retrospectiv privind, istoria Uniunii Europene începe după cel de-al doilea război mondial, când „pentru Europa se deschide (...) epoca realizărilor efective”⁷, odată cu înființarea mai multor organizații internaționale, de cooperare în diferite domenii, între statele europene.

Astfel, la 17 martie 1948, Belgia, Franța, Luxemburg, Olanda și Regatul Unit au semnat Tratatul de la Bruxelles care a pus bazele Organizației Tratatului de la Bruxelles⁸. La 23 octombrie 1954, Tratatul de la Bruxelles a fost modificat pentru a include, printre membrii organizației, alte două state, și anume Republica Federală Germania și Italia, moment de la care putem vorbi de constituirea Uniunii Europenei

se pare că urmărea un asemenea deziderat”. În continuare arată că „Europa, prințesa mitologică, frumoasa fiică a regelui Agenor (Regele Tirului, în antica Fenicie) a fost și ea obiect de dispută cauzată de frumusețe. Chiar Zeus, îndrăgostit de ea, a răpit-o și a dus-o în Creta (aici, Europa a născut pe Minos, Radamante și Sarpedon), iar chipul ei pictat a înfrumusețat multe din palatele Antichității. Creștinii sunt cei care, mai târziu, au delimitat mai precis continentul european, dându-i acest nume princiar (Cartea Genezei, cf. Sf. Ieronim și Sf. Ambrosie, sec. IV – fiii lui Noe primesc în stăpânire câte un teritoriu: Sem, fiul cel mare, primește Asia, al doilea fiu – Ham, primește Africa, iar Iafet, al treilea fiu, primește Europa)”.

⁵ „A minuit, nous serons 25!” - La miezul nopții vom fi 25! – „*Le soir*”, 30 aprilie 2004. Remarca are în vedere extinderea Uniunii Europene care a avut loc la 1 mai 2004.

⁶ A se vedea **Robert Schuman, Pentru Europa**, Editura Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 2003.

⁷ **Charles Zorogbibe, op. cit.**, pag. 10.

⁸ Potrivit *** „*What is WEU today?*”, http://www.weu.int/WEU_today1.pdf, accesat la 10.04.2016.

Occidentale (UEO)⁹. Obiectivele UEO erau menționate chiar în preambulul Tratatului, și anume: asistență reciprocă de rezistență împotriva oricărei agresiuni, pe de o parte, și promovarea unității și încurajarea integrării progresive a Europei, pe de altă parte. Însă, cele mai importate prevederi se găseau în cuprinsul art. V și VIII.3 și aveau în vedere următoarele: „în cazul în care oricare dintre Înaltele Părți Contractante ar face obiectul unui atac armat în Europa, celelalte Înalte Părți Contractante, în conformitate cu dispozițiile art. 51 din Carta Națiunilor Unite, vor oferi Părții atacate întregul ajutor militar, precum și orice altă asistență și alte tipuri de ajutor”¹⁰; „la cererea oricăreia dintre Înaltele Părți Contractante, Consiliul va fi convocat imediat pentru a permite consultarea cu privire la orice situație care ar putea constitui o amenințare la adresa păcii, în orice domeniu ar apărea această amenințare sau un pericol pentru stabilitatea economică”¹¹.

În noiembrie 1988, a fost semnat, de către statele membre ale UEO, un Protocol de aderare a Portugaliei și Spaniei. Procesul de ratificare s-a finalizat în martie 1990. Ulterior, în anul 1992 Protocolul a fost semnat și cu Grecia, iar din anul 1995, când s-a finalizat procesul de ratificare și cu acest stat, numărul statelor membre ale UEO s-a ridicat la 10.

Uniunea Europei Occidentale a fost prezentă în plan internațional, ca subiect de drept internațional, până în anul 2011, mai precis până în luna iunie a acestui an. Hotărârea de dizolvare a organizației este rezultatul evoluțiilor pe care aceasta le-a înregistrat în raport cu Uniunea Europeană și s-a concretizat odată cu ratificarea Tratatului de la Lisabona, în anul 2009, când, din dorința „de a reduce costurile de organizare considerate „redundante” în raport cu Uniunea Europeană, în general, și în special cu politica de securitate și apărare comună”¹². Prin urmare, cele zece state membre ale UEO au anunțat, la data de 31 martie 2010, dizolvarea organizației în iunie 2011. „În ceea ce privește clauza de asistență reciprocă din Tratatul de la Lisabona, ea a reînviat spiritul art. V din Tratatul de la Bruxelles modificat. În plus, Tratatul de la Lisabona a permis crearea unor grupuri interparlamentare

⁹ *Idem.*

¹⁰ Art. V.

¹¹ Art. VIII.3.

¹² *** „L'évolution de l'Union de l'Europe occidentale”, <http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/72d9869d-ff72-493e-a0e3-bedb3e671faa/df9eac4-4fe8-4ae1-af1e-3060f8031126>, accesat la 10 aprilie 2016.

ad-hoc, care pot juca același rol ca și UEO, dar, în prezent, la nivelul¹³ statelor membre ale Uniunii Europene.

La 16 aprilie 1948, a fost înființată Organizația pentru Cooperare Economică Europeană (OCEE) pentru punerea în aplicare a Planului Marshall, plan prin care Statele Unite ale Americii contribuiau, financiar, la reconstrucția economică a statelor europene implicate în cel de-al doilea război mondial. Succesul pe care l-a înregistrat OCEE a condus la dorința SUA și a Canadei de a se alătura celor 18 state europene membre ale OCEE, aspect care s-a concretizat prin semnarea, la 14 decembrie 1960, a Convenției prin care s-au pus bazele Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), organizație care a devenit o realitate odată cu intrarea în vigoare a Convenției, la 30 septembrie 1961¹⁴. În prezent, OCDE include 38¹⁵ de state membre din Europa, America de Nord și de Sud, precum și din zona Asia - Pacific¹⁶.

La data de 4 aprilie 1949, Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Islanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Portugalia, Olanda și SUA au semnat, la Washington, un Tratat prin care s-a creat Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (OTAN/NATO¹⁷), organizație bazată, în special, pe asistența reciprocă în caz de agresiune a unuia dintre statele părți: „Părțile convin că un atac armat împotriva uneia sau mai multora dintre ele, în Europa sau în America de Nord, va fi considerat un atac împotriva tuturor și, în consecință, sunt de acord ca, dacă are loc un asemenea atac armat, fiecare dintre ele, în exercitarea

¹³ *Idem.*

¹⁴ Potrivit <http://www.oecd.org/fr/apropos/histoire/>, accesat la 10 aprilie 2016.

¹⁵ Potrivit <https://www.oecd.org/en/about/members-partners.html>, accesat la 26 ianuarie 2026.

¹⁶ La 25 ianuarie 2022, Consiliul OCDE a decis deschiderea discuțiilor de aderare cu cele 6 state, printre care și România. La reuniunea ministerială a Consiliului OCDE din luna iunie 2022, a fost adoptată Foaia de parcurs pentru România. Pe durata procesului de aderare, România este evaluată de 25 de comitete sectoriale și trebuie să internalizeze peste 270 de instrumente juridice ale OCDE la nivelul legislației, al politicilor și al practicilor interne. Până în prezent, România a obținut 19 avize formale (din 25), în domeniile: Înălții Funcționari pentru Buget; Politica de Dezvoltare Regională; Industria Siderurgică; Industria Construcțiilor Navale; Politicile de Concurență; Politica Digitală; Protecția Consumatorului; Educația; Afacerile Sociale, Munca și Ocuparea Forței de Muncă; Politica de Reglementare; Sănătatea; Pescuitul; Guvernanța Corporativă; Agricultură; Știința și Tehnologia; Statistica; Combaterea Mitei în Operațiunile Economice Internaționale; Produsele Chimice și Biotehnologie; Mediul (potrivit <https://www.mae.ro/node/51982>, accesat la 26 ianuarie 2026).

¹⁷ North Atlantic Treaty Organization.

dreptului la auto-apărare individuală sau colectivă recunoscut prin art. 51 din Carta Națiunilor Unite, va sprijini Partea sau Părțile atacate prin desfășurarea imediată, individual sau de comun acord cu celelalte Părți, a oricărei acțiuni pe care o consideră necesară, inclusiv folosirea forței armate, pentru restabilirea și menținerea securității zonei Nord-Atlantice”. „Sistemul de apărare instituit prin Tratat este unul regional, ceea ce înseamnă că el tinde să protejeze o regiune a lumii, și anume zona Atlanticului. Inițial, această zona era una occidentală, care cuprindea state din America de Nord și un stat fondator, Italia, care nu are ieșire la oceanul Atlantic. Prin aderarea și a altor state, pe baza unei proceduri prevăzută la art. 10, care cere unanimitatea statelor membre pentru ca un nou stat să adere la Tratat, zona NATO a fost extinsă”¹⁸, astfel încât, în prezent Organizația numără 32 de state.

La data 5 mai 1949¹⁹, a fost înființată, odată cu semnarea, la Londra, a Statutului Consiliului Europei, „prima organizație interguvernamentală europeană postbelică, (...), ca organism european de promovare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a valorilor democratice”²⁰. În prezent, 46 de state membre²¹ ale Consiliului Europei colaborează la nivel interguvernamental, „în toate domeniile de interes ale societății europene (cu excepția celor legate de apărare) și anume: cooperare juridică, în domeniul mijloacelor de informare în masă, în educație, cultură, patrimoniu, tineret și sport, probleme sociale și economice, puteri locale și regionale, protecția mediului etc.”²².

Raportat la acest ansamblu, constituit, inițial, de către statele Europei Occidentale, în Est statele europene s-au organizat în domeniul economic, dar și în materie militară. Astfel, la 14 decembrie 1959, Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, Republica Democrată Germania, România, Ungaria și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste au semnat Statutul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (CAER). Scopul declarat al CAER, potrivit art. 1 din Statut, era acela de a contribui, „prin unirea și coordonarea eforturilor țărilor-membre (...), la

¹⁸ **Natacha Vigne**, „*Les institutions européennes*”, Ellipses, Paris, 1997, pag. 50.

¹⁹ Intrat în vigoare la 3 august 1949.

²⁰ <http://www.mae.ro/taxonomy/term/356/1>, accesat la 26 ianuarie 2026.

²¹ La data de 16 martie 2022, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat o decizie prin care Federația Rusă a încetat să mai fie membră a organizației, după 26 de ani de apartenență. Decizia a fost adoptată în contextul procedurii declanșate în temeiul art. 8 din Statutul Consiliului Europei (Rezoluția CM/Res(2022)2).

²² <http://www.mae.ro/node/1577>, accesat la 26 ianuarie 2026.

dezvoltarea planificată a economiei naționale, la accelerarea progresului economic și tehnic în aceste țări, la ridicarea nivelului industrializării țărilor cu o industrie mai puțin dezvoltată, la creșterea continuă a productivității muncii și ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor țărilor-membre”. Urmare a schimbărilor politice intervenite în Europa în anii 1989 și 1990, CAER s-a autodesființat în anul 1991. Pe lângă cooperarea în domeniul economic, statele din Europa de Est s-au organizat și în materie militară, prin semnarea, la 14 mai 1955²³, a Tratatului de prietenie, colaborare și asistență reciprocă între Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România, Ungaria și Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice, cunoscut sub denumirea de Pactul de la Varșovia. Pactul și-a încetat efectele la data de 3 martie 1991.

Organizațiilor de cooperare li se adaugă, începând cu anii '50, organizații mai restrânse, de integrare, și anume *Comunitățile Europene*.

Secțiunea a II-a

Constituirea Comunităților Europene

1. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO²⁴)

Prima Comunitate Europeană, cea a Cărbunelui și Oțelului, a apărut după cel de-al doilea război mondial, pe fondul rivalităților, încă prezente, între statele europene participante la conflagrație, în special al celor dintre Franța și Germania. În acest context, Jean Monnet, propunea plasarea întregii producții germano-franceze de cărbune și oțel sub o Înaltă Autoritate.

La data de 9 mai 1950, Robert Schuman, ministrul afacerilor externe din Franța, a prezentat Declarația care îi poartă numele, Declarație inspirată de ideea lui Jean Monnet, și care propunea²⁵:

- alăturarea națiunilor europene pentru eliminarea opoziției seculare dintre Franța și Germania;

²³ Tratatul a intrat în vigoare la 6 iunie 1955.

²⁴ În limba franceză – *La Communauté européenne du charbon et de l'acier - CECA*.

²⁵ Extrase din Declarația Schuman.

- „producția franco-germană de cărbune și oțel să fie plasată sub o Înalță Autoritate comună, în cadrul unei organizații deschise și altor state europene”;

- „înființarea acestei uniuni de producție puternice, deschisă tuturor țărilor care doresc să colaboreze, va pune bazele reale ale unificării economice, angajându-se să le furnizeze tuturor țărilor membre elementele principale ale producției industriale, în condiții egale”;

- „prin punerea în comun a producției de bază și prin instituirea unei Înalte Autorități comune, ale cărei decizii vor reuni Franța, Germania și alte state membre, se dorește să se ajungă la stabilirea primelor baze concrete ale unei federații europene, indispensabilă pentru menținerea păcii”;

- „sarcina pe care o va avea de îndeplinit Înalta Autoritate comună va fi de a asigura, în cel mai scurt timp posibil, modernizarea producției și îmbunătățirea calității acesteia și

- „în exercitarea funcțiilor sale, Înalta Autoritate comună va lua în considerare puterea conferită de Autoritatea Internațională a Ruhrului și obligațiile de orice natură impuse Germaniei, atâta timp cât acestea rămân în vigoare”.

Concret, prin intermediul Declarației:

- se propunea înființarea unei piețe comune a cărbunelui și oțelului („punerea în comun a producțiilor de cărbune și oțel”), care să fie condusă potrivit metodelor supranaționale („prin punerea în comun a producției de bază și prin instituirea unei Înalte Autorități, ale cărei decizii vor reuni Franța, Germania și alte state membre, această propunere va conduce la stabilirea primelor baze concrete ale unei federații europene, indispensabilă pentru menținerea păcii”);

- se dorea realizarea unei solidarități sectoriale, în special în domeniul economic („punerea în comun a producțiilor de cărbune și oțel va asigura imediat stabilirea unor baze comune de dezvoltare economică”), în defavoarea unificării politice („înființarea acestei unități de producție puternice, deschisă tuturor țărilor care doresc să colaboreze, va pune bazele reale ale unificării economice”) și

- se urmărea evitarea unei noi conflagrații mondiale („solidaritatea de producție, astfel stabilită, va demonstra că orice război între Franța

și Germania devine nu numai inimaginabil, ci și imposibil din punct de vedere material”), prin realizarea unui control internațional asupra ramurilor de bază ale industriei de armament („punerea în comun a producțiilor de cărbune și oțel (...) va schimba destinele acelor regiuni care s-au dedicat în trecut fabricării muniției de război”), și anume cărbunele și oțelul, prin intermediul unui tratat inviolabil („principiile și acțiunile esențiale (...) vor face obiectul unui tratat semnat între state și înaintat spre ratificare parlamentelor din fiecare țară. Negocierile (...) se vor desfășura cu ajutorul unui arbitru numit de comun acord. Acesta va avea sarcina de a se asigura că acordurile convenite corespund principiilor enunțate și, în cazul în care se ajunge la un impas, va decide ce soluție urmează să fie adoptată”).

Ideea prezentată de către Schuman a fost acceptată de Germania, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg, astfel încât la 18 aprilie 1951, la Paris, reprezentanții acestor state, la care se adaugă cel al Franței, au semnat Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului. Tratatul a intrat în vigoare la 23 iulie 1952; la aceeași dată, Înalta Autoritate, cu sediul la Luxemburg, prezidată de Jean Monnet, și-a început activitatea.

Fiind încheiat pentru o perioadă de 50 de ani, acest Tratat a încetat să mai producă efecte la data de 23 iulie 2002 și, pe cale de consecință, Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și-a încetat existența. Potrivit Deciziei Reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului²⁶, la 27 februarie 2002, „toate elementele patrimoniului activ și pasiv al CECO, așa cum există la 23 iulie 2002, sunt administrate de Comisia Europeană în numele statelor membre, începând cu 24 iulie 2002. Sub rezerva oricărei creșteri sau diminuări care poate să intervină ca urmare a operațiunilor de lichidare, valoarea netă a acestor elemente, așa cum apare în bilanțul CECO la 23 iulie 2002, este considerată ca patrimoniu destinat cercetării în sectoarele legate de industria cărbunelui și oțelului și denumit «CECO în lichidare». După închiderea lichidării, patrimoniul este denumit «Bunuri ale Fondului de cercetare a cărbunelui și oțelului»²⁷.

²⁶ Decizia Reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în Consiliul din 27 februarie 2002 cu privire la consecințele financiare ale expirării Tratatului CECO și la Fondul de cercetare pentru cărbune și oțel (2002/234/CECO), publicată în JO L 79, 22.3.2002.

²⁷ Art. 1 din Decizia 2002/234/CECO.

2. Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA/Euratom)

În anul 1955, miniștrii de externe din Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Țările de Jos s-au întâlnit, la Messina, în cadrul unei Conferințe, pentru a discuta evoluția demersurilor, începute odată cu constituirea CECO, în vederea integrării, în contextul internațional specific acelei perioade (eșecul, din anul 1954, al planurilor de creare a unei Comunități Europene de Apărare și a unei Comunități Politice Europene). În cadrul Conferinței a fost constituit un comitet, alcătuit din reprezentanți guvernamentali, sub conducerea politicianului belgian Paul Henry Spaak, având drept misiune pe aceea de a elabora un raport „privind crearea pieței comune europene. În timpul Conferinței de la Messina, cele trei state Benelux au propus o relansare a integrării europene bazată pe o piață comună și integrare în sectorul transporturilor și al energiei atomice”²⁸.

Prezentat la 21 aprilie 1956, la Bruxelles, *Raportul Spaak* cuprindea 3 părți dedicate, după cum urmează:

A. Crearea unei piețe comune prin:

- fuziunea piețelor prin instituirea unei uniuni vamale ce presupune eliminarea drepturilor de vamă în interiorul pieței comune și stabilirea unei tarif vamal comun; controlul importurilor și al exporturilor și stabilirea unei piețe agricole comune;

- realizarea unei politici a pieței comune prin instituirea unor reguli concurențiale aplicabile întreprinderilor și care să reglementeze ajutoarele de stat; corectarea distorsiunilor existente și apropierea legislațiilor statelor; crearea unei politici a transporturilor și stabilirea unor tarife în domeniu; reglementarea balanței plăților și

- dezvoltarea și utilizarea deplină a resurselor europene prin instituirea unui fond de investiții, respectiv realizarea liberei circulații a lucrătorilor și capitalurilor.

²⁸ *** „Paul-Henri Spaak: vizionarul european cu abilități de convingere”, https://european-union.europa.eu/document/download/951d0b48-896a-4b11-aa21-a36564a5a746_ro?filename=eu-pioneers-paul-henri-spaak_ro.pdf, accesat la 26 ianuarie 2026.

B. Crearea Euratom astfel:

- dezvoltarea cercetării și a schimburilor de informații;
- stabilirea unor norme privind controlul de securitate;
- dezvoltarea investițiilor și a instalațiilor comune;
- aprovizionarea cu minerale și combustibili nucleari;
- instituirea unei piețe comune a industriei nucleare și
- reglementări în materie instituțională.

C. Înființarea sectoarelor de acțiune de urgență, și anume: energia, transporturile aeriene, poșta și telecomunicațiile.

Prin urmare, se poate observa faptul că Raportul avea drept temă principală instituirea a două organizații internaționale, după modelul CECO: pe de o parte, o organizație economică generală și, pe de altă parte, o organizație în domeniul utilizării pașnice a energiei atomice. Astfel, „Raportul Spaak” a stat la baza conferinței interguvernamentale din 1956 privind piața comună și Euratom și a condus la redactarea Tratatelor de la Roma, semnate la 25 martie 1957, prin care se instituiau: o Comunitate Economică Europeană și o Comunitate europeană a Energiei Atomice. În aceeași zi cu semnarea Tratatelor de la Roma, a fost semnată și Convenția cu privire la instituțiile comune (Adunarea Parlamentară Comună și Curtea de Justiție a Comunităților Europene).

Tratele au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958. Noile Comunități se înscriau pe calea unei „uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele europene”, evocată în preambulul Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene.

3. Instituțiile Comunităților Europene

Pentru a exista și pentru a funcționa, cele trei Comunități Europene au avut, la început, instituții și organe proprii, în cele mai importante domenii de interes.

Tratatul de la Paris conferea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului o structură instituțională proprie, originală. Astfel, regăsim, după cum urmează:

- Înalta Autoritate – instituție independentă, supranațională, ce reprezenta interesele CECO;
- Consiliul Special de Miniștri – instituție interguvernamentală care apăra interesele statelor membre;
- Adunarea Comună – reprezenta interesele popoarelor statelor membre (ale cetățenilor) și
- Curtea de Justiție – instituție jurisdicțională, care contribuia la aplicarea uniformă a normelor juridice ale CECO.

Tratatele de la Roma înființează, fiecare, pentru organizația pe care o instituie, câte un sistem instituțional propriu. Astfel, art. 7 din cele două Tratatе înființează următoarele instituții:

- câte o Comisie – instituții având atribuții executive;
- câte un Consiliu – instituții legislative;
- câte o Adunare – instituții cu atribuții de control politic și
- câte o Curte de Justiție – având competențe în domeniul jurisdicțional.

Repartizarea responsabilităților între cele 4 instituții nu se supra-pune schemei moștenite de la Montesquieu, schemă conform căreia Parlamentul este legislativul, Guvernul este executivul, judecătorii exercită puterea jurisdicțională. Originalitatea sistemului instituțional al Comunităților Europene consta în faptul că, alături de cele 3 „puteri din stat”, întâlnim, în același plan, și instituția având atribuții de control, și anume: Adunarea Comună – pentru CECO și Adunarea – pentru CEE și tot o Adunare pentru Euratom.

Odată cu semnarea Tratatelor de la Roma, a fost semnată, după cum am menționat, și Convenția cu privire la unele instituții comune. Astfel, Convenția din 25 martie 1957, anexată Tratatului de instituire a CEE, a înființat câte o singură instituție pentru cele trei Comunități în domeniul jurisdicțional, și anume Curtea de Justiție²⁹ a Comunităților

²⁹ Art. 3 din Declarație: „Competențele pe care Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, pe de o parte, și Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, pe de altă parte, le atribuie Curții de Justiție, sunt exercitate, în condițiile prevăzute de aceste Tratatе, de către o Curte de Justiție unică, compusă și desemnată așa cum este prevăzut în art. 165 la 167 din Tratatul de instituire a Comunității Economice